

מסורת הש"ס

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

י"ט

עין משפט
גז מוצה

(א) ונחמם ב. מורה סא.
 (ב) ונחמם ב. ונחמם ב. ונחמם ב.
 (ג) ונחמם ב. ונחמם ב. ונחמם ב.
 (ד) ונחמם ב. ונחמם ב. ונחמם ב.
 (ה) ונחמם ב. ונחמם ב. ונחמם ב.
 (ו) ונחמם ב. ונחמם ב. ונחמם ב.
 (ז) ונחמם ב. ונחמם ב. ונחמם ב.
 (ח) ונחמם ב. ונחמם ב. ונחמם ב.
 (ט) ונחמם ב. ונחמם ב. ונחמם ב.

תורה אור השלם

1. ואכלת לפניו וי
 אלהיך בקוקים אשר
 יבחר לשבח שמו שם
 מיעשר דגניך הירשך
 ויצאך ויבחר בקרב
 ויבחר למען תלמוד
 ליראה את ה' אלהיך כל
 הימים ויהי מעשר עני
 ויבחר את ה' אלהיך אשר
 יבחר כימים הרם והמור
 אלהי הגרתי ויהי חיל
 אלהיך כי באתי אל
 הארץ אשר נשבעתי
 לאבותי לתת לנו
 דברים כו ג

הגרות הב"ח

(א) נביא מלחמי
 חייבין כגל אמת מ'
 נחמם: (ב) שם דלחם
 כמרי הגב. גיב עיין
 נחמם ר"ח הספיקה דף
 פא ד"ה למעני אמת
 נחמם: (ג) ר"ח ד"ה ששה
 ובי נפסקי. גיב ונחמם
 מורה דף יבא: (ד) חו"ס
 ד"ה יבול ע"ה אמת מעשר
 שני נחמם: (ה) ר"ח
 אשיל וכו' אשיל דמ"ד
 קדושת בית: (ו) ר"ח
 וכו' וכו' אשיל מעני
 ליה ע"ה: (ז) בא"ד
 מיקט ליה כלאו היקשא
 דכל היבא דאשיל הי
 ליה וכו' קשה דקאמר
 לעולם כגל אמת ו'
 נחמם: (ח) בא"ד וכו'
 הי מתעטע ליה מתי
 היקשא וכו' אין אכלין
 קדשי קדשים וקדשים
 קלים: (ט) בא"ד ומשנה
 נכור לא משום קדושת
 הבית אלא:

מאימתי חייבין עליהן: משה זר האוכלן: שלשה דברים. זו אחת מהן וכולן שנויים בספרי (א): יבול ועלה אדם כו'. קסבר קדושת הארץ לא בטלה ולר"ח להפריש מעשרות וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו בירושלים בלא פסיון: ס"ל כו'. לפיכך טעון בית. ולקמייהו פריך מאי שנא נכור דפשיטא ליה ונחמם מיבעי ליה: מזה מי ליבא. וכיון דמלוה איבא נפרוך נמי קרייה דמלוה: לא פסיקא ליה. ומיהו ניטראל אשילו רשונא איבא למימר: וניהדר דינא וניסי כמה הוד. למה לי היקשא נימא נכור ויבית וזר הדין הכר עשה שנה שטעוין הגלח מקום ואינו טהגין אלא בפני הבית: לך מוצה. זה למתן דמיס זה להנחה: ומאי קסבר. האי תנא דפשיטא ליה נכור טפי ממעשר: אי קסבר קדושה רשונא ע"ה פני קדושה לעטמה וקדשה לעמיד לנא כי היכי דסבידא ליה נקדושת הארץ וקא מיבעיא ליה למה קרינא ביה השתא בלא חומה פני ה' אלהיך אז לא וקא פשיט מעשר נכור: אפי' נכור נמי. יקרנ ויאכל דהא מאן דאית ליה קדשה לעמיד לנא סבידא ליה מקריבין אש"פ שאין בית דלאמרינן כמגילה נקראת (דף ק"ג): וכו' וקא קסבר לא קדשה אשילו נכור נמי מיבעי. ואי קסבר קדושת הבית בטלה ומיבעיא ליה נחמם האילן ואינו נריך קדושה ליה מתאכיל בירושלים לפני ה' קרינא ביה אי לא אפי' נכור נמי כי האי גוונא מיבעי ליה כגון נכור שנורק קמו וחרב הבית ועדיין בשרו דמיס מהו שזאלוהו: אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה והכא. דקא פשיט ליה למעשר נכור נכור ששניו אשילו נריך לבית דומיא דמלאך דמקטין והא דפשיטא ליה ליה דלא מתאכיל משום דליתקש בשרו לדמו דמכייב) ואת דמס שרוק על המזבח וגו' ונכרס יהיה לך וגו' וילך מיניה בשעת שהיא ראויה לזריקת דם אתה אוכל את הנכר ולא משנהרס המזבח: וכי דבר הלמד נביא. מן הדם: חזור ומלמד. על מעשר בתיקש הא קיימא לן כונאים לחיובו מקומן (דף ק"ט): שאין למדין נקדשים למד מן הלמד: חולין הוא. ובחולין למדין למד מן הלמד: היתא

יבול יעלה אדם מעשר (ה) בידו בזמן הזה. ויאכלנו בלא פסיון קדושה (ו) (ירושלים) לא בטלה לענין מעשרות: וליבא מוצה כו'. פירוש שכן טעוין קריאה למלוה קודם שאכל נכורים ומעשר שני אוכלין אותו בלא שום קריאה ומה שקורין למעשר בשנה שלישית היה ואף לא היה נוהג כלל מעשר שני: מזה להצד הושה שבהן שכן יש בהן צד מוצה. ויש למפקד שכן אסורים כלל הפריך בלא שום קריאה (ע"ה) והא דאמר נכרייהם נכורים ויכחו צ"ל דמיידי נכרייהם שהופרכו בפני חורבן הבית דלמ הופרכו אחר הבית אינן קדושים כלל וחולין לא דמקן פרק שני (ד) נכורים יש בתרומה ומעשר מה שאין כן נכורים שהתרומה והמעשר אופרין ויש להם שיעור וניהגין בכל הפריך בפני מעשר ואלא בפני הבית ונכורים אינן אלא כשצעה מיינן וכפני הבית: אפילו נכור נמי. צ"ל דמיידי אש"פ קדושה אפילו זרק דמו אליבא (ה) קדושת בית לא בטלה דמקריבין אש"פ שאין בית דלא בני מוצה פשיטא נכור לא דהא בני מתן דס ואימורים ואם תאמר לימא נכור דכרייהם אקלמך מה נכור וכו' מיידי היבא דלא עשה מוצה וי"ל דלהוא ודאי לא הוה ממדי נכור למעשר ולא דמי ליה מעשר: ואי סבר דא קדושה אפילו נכור נמי תיבעי. כן גרסת רש"י דמקו ליה נכור ששטת וזרק דמו קודם חורבן דהוא היה דומיא דמעשר כדפ"ה וכו' אי לא קדשה אש"פ שכן לא משכחת לה מעשר קדושת הארץ בטלה וי"ל דודאי קדושת בית לא קדשה אכל קדושת הארץ לעמיד לנא לענין מעשרות אכל קשה דאי לא קדשה מותרות דהא כהא תליא כדמכוח כמגילה (דף ק"ג) ואם כן יבוא מעשר שני והוא נאכל בכל עיר ישראל כדאמרינן כונאים (דף ק"ב): בלא לטוב ולגנעון התירו הנחמם וקדשים קלים ומעשר שני נאכלין בכל העיר וי"ל דמיידי שגדל לפני הבית שהחוק להביאו למקום ובהכי ניחא נמי קושיא קמייתא ומסיק דלעולם לא קדשה כהאי גוונא אכל קשה לגירסא וזו מרייהו נכור ומעשר שני הבלא מיטו ויקריבום. האילן והשתא נמי קדושה היא ירושלים להקריב (שם). אי קסבר כו' ולא קדשה לעתיד לבא. ואשילו הי מתפקה ליה ממעשר, מיבעי ליה נמי נכור, והשתא ילף מעשר שני נכור (שם) אי קסבר קדושת בית בטלה ליה ומיבעי ליה נחמם האילן ואשיל נריך לבית מי מתאכיל בירושלים ולמי ה' קרינא ביה אי לא אשילו נכור נמי מיבעי ליה נמי קרינא דמי ולחורבן וחרב הבית וכצו קיים מהו שזאלוהו: אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה והכא. דקא פשיט ליה למעשר נכור נכור ששניו אשילו נריך לבית דומיא דמלאך דמקטין והא דפשיטא ליה ליה דלא מתאכיל משום דליתקש בשרו לדמו דמכייב) ואת דמס שרוק על המזבח וגו' ונכרס יהיה לך וגו' וילך מיניה בשעת שהיא ראויה לזריקת דם אתה אוכל את הנכר ולא משנהרס המזבח: וכי דבר הלמד נביא. מן הדם: חזור ומלמד. על מעשר בתיקש הא קיימא לן כונאים לחיובו מקומן (דף ק"ט): שאין למדין נקדשים למד מן הלמד: חולין הוא. ובחולין למדין למד מן הלמד: היתא

כז א מיי פ"ג מהל' נכורים ה"ל א ספג ע"ה קלוג:
 בח ב מיי שם ה"ל:
 כט א מיי פ"ג מהל' מעשר שני ה"ל א ספג ע"ה קלוג:
 ד (מ"ח) פ"ג מהל' נכורים הלל ק'
 ה (מ"ח) שם הלל ק'
 ו א מיי פ"ה מהל' מנחות ה"ל א פ"ו מהל' בית המדרש ה"ל ט:

מוסף רש"י

שלישה דברים משום שלישה זקנים. ר' ישמעאל רביע וכן עשה (תמורה כא ע"ה): דבר אמת מל וכן חזק (נבחים ט"ז): ר' שמעון אומר. זו היא אמת ארץ (שם). יבול יעלה אדם מעשר שני. וקסבר קדושת הארץ לא בטלה מן המורה וא"כ נחמם שהתפרס קודם שצטלה הארץ קאמר. וקאמר יבול יעלנו ויאכלנו ע"ה. (מ"ח) בירושלים בלא פסיון (שם). נכור ומעשר ויבחרים. מקום דמכייב (דברים יג) והכא שמה טעויהם וגו' והתירו דמס אלו נכורים (תמורה כא). מה נכור נמי נפסקי. גיב ונחמם לקמייהו דבני מתן דמיס ואימורים למזבח (שם). שכן טעון מתן דמיס. הלך לר"ח בית ומזבח נכורים (שם). שאין טעוין מתן דמיס ולר"ח בית דמכייב והתירו לפני מזבח (שם) נכורים אינן נאכלין אלא בפני הבית דמכייב והתירו לפני ה' אלהיך (תמורה) לפני ה' אלהיך (תמורה) שכן טעויהם הגדלה. לפי המזבח דמכייב והתירו לפני ה' אלהיך (שם) הלך כפי בית דהחוקק למזבח לך (נבחים ט"ז). וליהדר דמ"ה ל קרא. ליהדר דמ"ה ולמחא נכור ויבית וזר הדין. האי שהיה שכן שטעוין הבתא קדושה בית בטלה ליה ומיבעי ליה נחמם האילן וקא מיבעיא ליה למה קרינא ביה השתא בלא חומה פני ה' אלהיך אז לא וקא פשיט מעשר נכור נמי. יקרנ ויאכל דהא מאן דאית ליה קדשה לעמיד לנא סבידא ליה מקריבין אש"פ שאין בית דלאמרינן כמגילה נקראת (דף ק"ג): וכו' וקא קסבר לא קדשה אשילו נכור נמי מיבעי. ואי קסבר קדושת הבית בטלה ומיבעיא ליה נחמם האילן ואינו נריך קדושה ליה מתאכיל בירושלים לפני ה' קרינא ביה אי לא אפי' נכור נמי כי האי גוונא מיבעי ליה כגון נכור שנורק קמו וחרב הבית ועדיין בשרו דמיס מהו שזאלוהו: אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה והכא. דקא פשיט ליה למעשר נכור נכור ששניו אשילו נריך לבית דומיא דמלאך דמקטין והא דפשיטא ליה ליה דלא מתאכיל משום דליתקש בשרו לדמו דמכייב) ואת דמס שרוק על המזבח וגו' ונכרס יהיה לך וגו' וילך מיניה בשעת שהיא ראויה לזריקת דם אתה אוכל את הנכר ולא משנהרס המזבח: וכי דבר הלמד נביא. מן הדם: חזור ומלמד. על מעשר בתיקש הא קיימא לן כונאים לחיובו מקומן (דף ק"ט): שאין למדין נקדשים למד מן הלמד: חולין הוא. ובחולין למדין למד מן הלמד: היתא

מאימתי (ה) מחייבין עליהן משיראו פני הבית כמאן כי האי תנא דתניא רבי אליעזר אומר בכורים מקצתן בחוץ ומקצתן בפנים שבחוץ הרי הן כחולין לכל דבריהם שבפנים הרי הן כהקדש לכל דבריהם אמר רב ששת בכורים הנחה מעכבת בהן קרייה אין מעכבת בהן כמאן כי האי תנא (ב) דתניא רבי יוסי אומר שלשה דברים משום שלשה זקנים וקנים רבי ישמעאל אומר יבול יעלה אדם מעשר שני בזמן הזה בירושלים ויאכלנו ודין הוא בכור טעון הבאת מקום שטעוין הגלח מקום ואינו טהגין אלא בפני הבית: לך מוצה. זה למתן דמיס זה להנחה: ומאי קסבר. האי תנא דפשיטא ליה נכור טפי ממעשר: אי קסבר קדושה רשונא ע"ה פני קדושה לעטמה וקדשה לעמיד לנא כי היכי דסבידא ליה נקדושת הארץ וקא מיבעיא ליה למה קרינא ביה השתא בלא חומה פני ה' אלהיך אז לא וקא פשיט מעשר נכור: אפי' נכור נמי. יקרנ ויאכל דהא מאן דאית ליה קדשה לעמיד לנא סבידא ליה מקריבין אש"פ שאין בית דלאמרינן כמגילה נקראת (דף ק"ג): וכו' וקא קסבר לא קדשה אשילו נכור נמי מיבעי. ואי קסבר קדושת הבית בטלה ומיבעיא ליה נחמם האילן ואינו נריך קדושה ליה מתאכיל בירושלים לפני ה' קרינא ביה אי לא אפי' נכור נמי כי האי גוונא מיבעי ליה כגון נכור שנורק קמו וחרב הבית ועדיין בשרו דמיס מהו שזאלוהו: אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה והכא. דקא פשיט ליה למעשר נכור נכור ששניו אשילו נריך לבית דומיא דמלאך דמקטין והא דפשיטא ליה ליה דלא מתאכיל משום דליתקש בשרו לדמו דמכייב) ואת דמס שרוק על המזבח וגו' ונכרס יהיה לך וגו' וילך מיניה בשעת שהיא ראויה לזריקת דם אתה אוכל את הנכר ולא משנהרס המזבח: וכי דבר הלמד נביא. מן הדם: חזור ומלמד. על מעשר בתיקש הא קיימא לן כונאים לחיובו מקומן (דף ק"ט): שאין למדין נקדשים למד מן הלמד: חולין הוא. ובחולין למדין למד מן הלמד: היתא

לעיל יכול יעלה פשיטא דלא יעלה בירושלים (א) דנלאו היקשא דהיבא דלחיל היו לכו כחון לתומה כיון דלא קדשה והוה ליה ככאלו קדשים כחון ועוד קשה דקאמר ועולם דלא קדשה כו' ומקטינן בשרו לדמו משמע דאי אמר קדשה מתאכיל נכור בלא בית ולא הוה ממעטין (ב) מהך היקשא וקשה דהא מוכח פירק קדשי קדשים (נבחים ט). דמוצח שפנס אין אוכלין קדשים קלים ואמאי הא מוכח הכא היכי דקדשה דנאכל אשילו ליכא מוצח ואשיל הכא דלא קדשה לכן נריך לומר דברים לעיל ואי סבר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אשילו מעשר נמי לא יהא מתאכיל בירושלים כלל בלא פסיון דלא הוה כלל לפני ה' אלהיך ואין לתמוה אי לא קדשה אש"פ כן לא משכחת מעשר קדושת הארץ בטלה דודאי קדושת בית לא קדשה אכל קדושת הארץ לעמיד לנא לענין מעשרות ולא תליא הא בנה אכל הכא מיידי שאין המוצח כלל בניו וגרים לעולם קדושה ראשונה קדשה לעמיד לנא ועממא דנכור לאו משום קדושת (ש) הארץ אלא משום דליתקש בשרו לדמו דמכייב) ואת דמס שרוק על המזבח וגו' ונכרס יהיה לך וגו' וילך מיניה בשעת שהיא ראויה לזריקת דם אתה אוכל את הנכר ולא משנהרס המזבח: וכי דבר הלמד נביא. מן הדם: חזור ומלמד. על מעשר בתיקש הא קיימא לן כונאים לחיובו מקומן (דף ק"ט): שאין למדין נקדשים למד מן הלמד: חולין הוא. ובחולין למדין למד מן הלמד: היתא

פני הבית וזכר וכו' וילך בשר מדס דהיכי דאי הוה דם השפא לא היה מרק. ללא קדשה לעמיד לנא. בשר נמי לא יאכל (תמורה ט"ז).